

Eindscorelijst visitatie voor erkenning van vmo scholen

- Onvoldoende
 - Twijfelachtig
 + Voldoende
 ++ Goed

	--	-	+	++
1. Doelstellingen van de school				
1.1 De montessori-doelstellingen zijn helder. <i>Indicatoren:</i> <ul style="list-style-type: none"> De school onderschrijft de doelstellingen van 'Montessorionderwijs in de 21^e eeuw'. De school onderschrijft de doelstellingen van de zes karakteristieken van het vmo. De school heeft daarnaast eigen doelstellingen die passen in het kader van montessori-onderwijs. De doelstellingen worden breed gedragen in de school. 				X
1.2 De school onderneemt activiteiten om de doelstellingen te realiseren. <ul style="list-style-type: none"> De school beschrijft de strategische beleidsontwikkeling. De school beschrijft het onderwijskundig leiderschap. 			X	
1.3 De school maakt duidelijk wat de realisatie van de doelstellingen bevordert of belemmert. <i>Indicatoren:</i> <ul style="list-style-type: none"> De school beschrijft ontwikkelingen ten aanzien van de leerlingenpopulatie. De school beschrijft specifieke ontwikkelingen in de positie van de school/stroom. De school beschrijft ontwikkelingen in het personeelsbeleid. 			X	
De montessori doelstellingen zijn voldoende ontwikkeld en uitgewerkt. <i>Norm voldoende: 1.1</i>				
2. Pedagogisch klimaat				
2.1. De omgang tussen de deelnemers van de school (personeel, leerlingen en ouders) is gelijkwaardig, respectvol en gebaseerd op wederzijdse aanspreekbaarheid. <i>Indicatoren:</i> <ul style="list-style-type: none"> De school zorgt voor gelijkwaardigheid en respect tussen alle deelnemers. De school zorgt voor aanspreekbaarheid van leraren, directie en ander personeel. 			X	
2.2. De school biedt ruimte aan de ontwikkeling van leerlingen. <i>Indicatoren:</i> <ul style="list-style-type: none"> De school stelt de leerling boven het vak. Leraren en andere medewerkers geven leerlingen feedback op hun gedrag. De school maakt keuzes bij streaming en determinatie die passen in het kader van montessori-onderwijs. De school heeft een aanpak ontwikkeld voor de omgang met verschillen tussen leerlingen (cultuur, bijzondere aanleg of tekorten). De school zorgt voor groepeeringsvormen van leerlingen die het samenwerken bevorderen . 			X	

<p>2.3. De leerlingbegeleiding voldoet aan montessori uitgangspunten.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De school richt het begeleidingssysteem zodanig in dat de leerling centraal staat. • De school richt de begeleiding zodanig in dat de ontwikkeling van zelfstandigheid van leerlingen voorop staat. • De school zorgt voor een planmatige uitvoering van de begeleiding. • De school zorgt voor een goed onderling afgestemd begeleidingssysteem. 			X	
<p>2.4 De school biedt leerlingen contexten waarin verbindingen gelegd worden tussen de school en de buitenwereld.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen krijgen op school ruimte om te oefenen met het leren functioneren in maatschappij ('de school als minimaatschappij'). • Leerlingen gaan gericht naar de buitenwereld: stages, projecten, onderzoek. • Leerlingen werken niet alleen theoretisch, maar ook toepassingsgericht en integreren daardoor kennis en vaardigheden. • De school haalt de buitenwereld naar binnen, bijvoorbeeld door middel van simulaties en aandacht voor de actualiteit en geeft ervaringen van leerlingen van buiten de school een plaats. 				X
<p>Het pedagogisch klimaat voldoet aan montessori criteria</p> <p><i>Norm voldoende: 2.1, 2.2, 2.3</i></p>				
<p><i>3. Didactische uitvoering</i></p>				
<p>3.1 De school vult het leerstofaanbod in volgens montessori uitgangspunten.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De school bevordert samenhang in leerstofaanbod door horizontale verbindingen tussen vakken. • De school zorgt voor de aansluiting van het leerstofaanbod in de verschillende leerjaren. • De school bevordert samenwerking tussen vakken. • De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes in de verhouding tussen lestijd en keuzewerktijd. • De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes in het vakkenaanbod. 			X	
<p>3.2 De school verdeelt de leertijd volgens montessori uitgangspunten.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes voor de dagindeling, de verdeling tussen lestijd en keuzewerktijd en de ordening van leertijd (zoals periodisering). • De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes bij specifieke toekenning van uren aan vakken en projecten. 			X	
<p>3.3 Leren met hoofd, hart en handen heeft een volwaardige plaats in de didactische aanpak van de school.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De school geeft de non-cognitieve vakken een volwaardige plek in het curriculum. • Leraren streven ernaar om bij cognitieve vakken hoofd, hart en handen te verbinden. • Leraren gebruiken en/of ontwikkelen materiaal dat gericht is op verschillende verwerkingsprincipes. • De school heeft een samenhangend programma van vakoverstijgende werkvormen, zoals projecten. 			X	

<p>3.4. Leren kiezen en leren als eigen activiteit hebben een volwaardige plaats in de didactische aanpak van de school.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen werken in een periodesysteem met daarbij behorend hulpmateriaal. • Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken in de indeling van hun tijd (bijvoorbeeld door keuzewerktijd). • Leerlingen werken met materiaal dat geschikt is voor zelfwerkzaamheid. • Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken in het materiaal (inhoud, verwerkingsmogelijkheden). • Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken waar ze werken en met wie ze werken. • Leraren begeleiden leerlingen bij het werk op een wijze die zelfverantwoordelijkheid van de leerlingen bevordert. • Leraren bieden een variatie aan werkvormen aan. • Leraren bieden materiaal aan dat geschikt is voor verschillende soorten leerlingen (differentiatie). 			X	
<p>3.5 De school is een plek waar leerlingen oefenen in sociaal leren.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De leeromgeving is dusdanig ingericht dat leerlingen elkaar helpen. • Leerlingen oefenen met intentionele samenwerking met daarbij passend materiaal en begeleiding. • Leerlingen werken ook samen met door hen gekozen partners. 				X
<p>3.6 De toetsing voldoet aan montessori criteria.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van de hoeveelheid toetsen en soorten toetsen. • De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van het nabespreken van toetsen. • De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van het herkansen van toetsen. 			X	
<p>3.7 De rapportage voldoet aan montessori criteria.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De rapportage geeft niet alleen een overzicht van resultaten, maar tevens een breed beeld van de ontwikkeling van leerlingen. • Leraren en/of mentoren gebruiken de rapportage als reflectieinstrument voor leerlingen. 			X	
<p>3.8 De school leert leerlingen reflecteren over hun werk en werkaanpak.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Leraren en mentoren beschikken over materiaal waarmee zij leerlingen leren reflecteren. • Leerlingen voeren reflectiegesprekken. 			X	
<p>De didactische uitvoering voldoet aan montessori criteria</p> <p><i>Norm voldoende: 3.3, 3.4, 3.5, 3.7, 3.8</i></p>				
<p>4. Opbrengsten</p>				
<p>4.1 De school verantwoordt de leerresultaten van de leerlingen.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De school bewaakt en documenteert de leerresultaten. • De school bewaakt en documenteert gegevens over instroom, doorstroom en uitstroom. 				X

4.2 De school verantwoordt de brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen. <i>Indicatoren:</i>			X	
<ul style="list-style-type: none"> De school benoemt de brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen. De school onderzoekt systematisch of brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen gehaald worden. 			X	
De opbrengsten worden verantwoord.			X	
Norm voldoende 4.2				
5. Organisatie				
5.1 Leerlingen hebben een aantoonbare inbreng in de school. <i>Indicatoren:</i>			X	
<ul style="list-style-type: none"> Leerlingen hebben invloed op pedagogisch/didactisch gebied. Leerlingen hebben invloed in de organisatie. Leerlingen beschikken over formele rechten en beslissingsbevoegdheden zoals in de MR en leerlingenraad. 			X	
5.2 Ouders hebben een aantoonbare inbreng in de school. <i>Indicatoren</i>			X	
<ul style="list-style-type: none"> Ouders hebben een vastgelegde mate van invloed op pedagogisch/didactisch gebied en in de organisatie. Ouders beschikken over formele rechten en beslissingsbevoegdheden zoals in de MR en ouderraad. 			X	
5.3 Het personeel is actief betrokken bij de organisatie van de school. <i>Indicatoren:</i>				X
<ul style="list-style-type: none"> Medewerkers hebben invloed op het beleid, zowel formeel (rechten en beslissingsbevoegdheden) als informeel. Medewerkers werken in verschillende werkverbanden systematisch aan schoolontwikkeling De schoolleiding bevordert teamvorming en een positieve schoolcultuur onder medewerkers. De schoolleiding besteedt aandacht aan open communicatielijnen met en tussen medewerkers. 				X
De organisatie voldoet aan montessori criteria			X	
Norm voldoende: 5.1, 5.2, 5.3				
6. Deskundigheid				
6.1 De school heeft een aannamebeleid gericht op montessori kwaliteiten <i>Indicatoren:</i>				X
<ul style="list-style-type: none"> De school maakt in de sollicitatieprocedure actief gebruik van stukken waarin montessori-onderwijs beschreven wordt. Nieuwe docenten worden in de school begeleid bij het ontwikkelen van hun competenties als montessoridocent. 				X
6.2 Docenten en directie die vanaf 2010 in vaste dienst komen hebben een door de NMV erkende montessoricursus gevolgd. Voor nieuwe scholen: alle docenten hebben een door de NMV erkende montessoricursus gevolgd.			X	

<p>6.3 De montessori deskundigheid van het docententeam wordt voldoende onderhouden.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De school onderneemt activiteiten ten behoeve van de montessori professionalisering van individuele docenten en teams. • De school stelt in functionerings- en beoordelingsgesprekken montessoridoelen en -vaardigheden aan de orde. 			X	
<p>Het docententeam is montessori deskundig.</p> <p><i>Norm voldoende: 6.2, 6.3</i></p>				

Eindbeoordeling	
Erkenning verkregen	Standaarden 2, 3, 5 en 6 zijn voldoende

Visitatie uitgevoerd op 21 en 22 februari 2012.

Visitatiecommissie:

Benno Elsen (voorzitter)

Puck Smit (basisonderwijs)

Carla Jansen (Montessori College Twente)

San Helfferich (Montessori Lyceum Flevoland)

Michael Rubinstein (ambtelijk secretaris)

Inleiding

Bij de visitatie van het Cosmicus Montessori Lyceum (CML) ging het om de erkenning als montessorischool. Hoewel het CML officieel een deelschool is van het Amstellyceum, geldt de school binnen de sectie voortgezet montessori-onderwijs als een zelfstandige school.

De visitatiecommissie vond de zelfevaluatie helder en prettig leesbaar, met hier en daar wat veel herhalingen. Het stuk was voldoende zelfkritisch. In de beschrijving van de verschillende standaarden zijn conclusies niet altijd uit het voorafgaande af te leiden. Voor wat betreft het lesbezoek tijdens deze visitatie het volgende. De commissie bezocht 27 lesdelen, in alle klassen maar niet in alle vakken. Vanwege roostertechnische redenen was het niet mogelijk om lessen in kunstvakken en lichamelijke oefening te bezoeken. Evenmin was de commissie in de gelegenheid om de keuzewerktijd te bezoeken. De bevindingen uit het lesbezoek worden in dit verslag verwerkt in de standaarden waar zij bij horen.

1. Doelstellingen van de school

1.1

De montessori-doelstellingen zijn helder.

Indicatoren:

- De school onderschrijft de doelstellingen van 'Montessorionderwijs in de 21^e eeuw'.
- De school onderschrijft de doelstellingen van de zes karakteristieken van het vmo.
- De school heeft daarnaast eigen doelstellingen die passen in het kader van montessori-onderwijs.
- De doelstellingen worden breed gedragen in de school.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

De doelstellingen zijn helder geformuleerd. Naast de montessori karakteristieken heeft de school een aantal eigen doelstellingen geformuleerd, zoals wereldburgerschap en excellentie. De vijf begrippenparen, waarin ook doelstellingen uit 'Het Montessori-onderwijs in de 21^e eeuw zijn verwerkt, vormen een bruikbaar kader om verder uit te werken.

Van deze doelstellingen vormen wereldburgerschap en het begrippenpaar excellentie/ondersteuning voor docenten de meeste levende doelstellingen. Ook bij ouders zijn de doelstellingen bekend. Naast wereldburgerschap noemden zij samenwerken en talentontwikkeling als doelstellingen die de school typeren.

De commissie geeft de school als aandachtspunt mee dat te veel nadruk op het uitdragen van de doelstellingen wereldburgerschap en excellentie ten koste kan gaan van de aandacht voor de zelfstandigheidsontwikkeling. Zie ook 2.2 en 3.4.

1.2

De school onderneemt activiteiten om de doelstellingen te realiseren.

Indicatoren:

- De school beschrijft de strategische beleidsontwikkeling.
- De school beschrijft het onderwijskundig leiderschap.

De school voldoet aan deze standaard.

De school heeft zich de afgelopen jaren op een veelheid van activiteiten gestort. Dat was teveel, in de woorden van een van de opstellers: 'Heel veel leuk is op het laatst niet meer leuk.' Nu wordt beter gekeken naar de kwaliteit van activiteiten en er wordt gelet op de belastbaarheid van docenten. Dat heeft ertoe geleid dat een aantal activiteiten is uitbesteed aan een externe aanbieder.

Docenten noemen de hoge ambities van de school 'prettig' en geven aan dat de evaluaties in de teams belangrijk zijn bij het bepalen van de koers. Zij waarderen dat de schoolleiding oog heeft voor de gevaren van overbelasting.

1.3 De school maakt duidelijk wat de realisatie van de doelstellingen bevordert of belemmert.

Indicatoren:

- De school beschrijft ontwikkelingen ten aanzien van de leerlingenpopulatie.
- De school beschrijft specifieke ontwikkelingen in de positie van de school/stroom.
- De school beschrijft ontwikkelingen in het personeelsbeleid.

De school voldoet aan deze standaard.

De school heeft een duidelijk beeld van de leerlingpopulatie, zowel van de huidige als van de gewenste. Men heeft de ambitie geformuleerd om een afspiegeling te zijn van de samenstelling van de Amsterdamse bevolking. Ouders herkennen en onderschrijven deze ambitie.

De ontwikkelingen op korte termijn rond het CML en het Amstellyceum maken het lastig om de beschrijving van de ontwikkelingen rond de positie van de school en het personeelsbeleid te beoordelen.

2. Pedagogisch klimaat

2.1.

De omgang tussen de deelnemers van de school (personeel, leerlingen en ouders) is gelijkwaardig, respectvol en gebaseerd op wederzijdse aanspreekbaarheid.

Indicatoren:

- De school zorgt voor gelijkwaardigheid en respect tussen alle deelnemers.
- De school zorgt voor aanspreekbaarheid van leraren, directie en ander personeel.

De school voldoet aan deze standaard.

Tijdens het lesbezoek zag de commissie overwegend gelijkwaardige docenten, die overigens wel nadrukkelijk de regie voerden.

Ouders en leerlingen zijn heel positief over gelijkwaardigheid en respect. Er zijn weinig conflicten op school en er is een goede sociale controle. Leerlingen en ouders noemen leraren en mentoren toegankelijk.

2.2.

De school biedt ruimte aan de ontwikkeling van leerlingen.

Indicatoren:

- De school stelt de leerling boven het vak.
- Leraren en andere medewerkers geven leerlingen feedback op hun gedrag.
- De school maakt keuzes bij streaming en determinatie die passen in het kader van montessori-onderwijs.
- De school heeft een aanpak ontwikkeld voor de omgang met verschillen tussen leerlingen (cultuur, bijzondere aanleg of tekorten).
- De school zorgt voor groeperingsvormen van leerlingen die het samenwerken bevorderen.

De school voldoet aan deze standaard.

De school wil het omgaan met verschillen, uitgedrukt in het begrippenpaar excellentie en ondersteuning, beter integreren in het programma en is daarom overgestapt naar een 70 minuten rooster om het geven van opdrachten op verschillende niveaus binnen de les beter mogelijk te maken.

De visitatiecommissie heeft aan het lesbezoek en de panelgesprekken wel het beeld overgehouden van een school waar in een strakke structuur wordt gewerkt en leerlingen

weinig speelruimte binnen het curriculum krijgen. Er is altijd ruimte om uitzonderingen te maken, maar het vak staat centraal.

Docenten gaven positieve feedback aan de leerlingen, zo zag de commissie bij het lesbezoek.

Docenten passen in klassenverband verschillende groeperingvormen toe die samenwerken bevorderen (zie ook 3.5). Er is weinig keuzewerktijd, met name in de onderbouw.

2.3.

De leerlingbegeleiding voldoet aan montessori uitgangspunten.

Indicatoren:

- De school richt het begeleidingssysteem zodanig in dat de leerling centraal staat.
- De school richt de begeleiding zodanig in dat de ontwikkeling van zelfstandigheid van leerlingen voorop staat.
- De school zorgt voor een planmatige uitvoering van de begeleiding.
- De school zorgt voor een goed onderling afgestemd begeleidingssysteem.

De school voldoet aan deze standaard.

De school heeft de leerlingbegeleiding goed opgezet. Mentoren worden goed voorbereid op hun taak en nieuwe mentoren worden ingewerkt. Uit panelgesprekken kwam naar voren dat leerlingen en mentoren regelmatig met elkaar spreken, hoewel daar geen aparte momenten voor worden ingeroosterd.

Het huisbezoek dat mentoren afleggen is een forse tijdsinvestering die de school doet. Het levert wel het een en ander op: een beeld van hoe leerlingen leven en – als spin-off – meer betrokkenheid van ouders bij de school, hetgeen leidt tot beter bezochte ouderavonden.

In welke mate de mentorgesprekken bijdragen aan de zelfstandigheidsontwikkeling was voor de commissie niet goed vast te stellen.

De commissie geeft als aandachtspunt mee dat het inroosteren van gestructureerde individuele gesprekken het mentoraat nog een kwaliteitsimpuls kan geven.

2.4

De school biedt leerlingen contexten waarin verbindingen gelegd worden tussen de school en de buitenwereld.

Indicatoren:

- Leerlingen krijgen op school ruimte om te oefenen met het leren functioneren in maatschappij ('de school als minimaatschappij').
- Leerlingen gaan gericht naar de buitenwereld: stages, projecten, onderzoek.
- Leerlingen werken niet alleen theoretisch, maar ook toepassingsgericht en integreren daardoor kennis en vaardigheden.
- De school haalt de buitenwereld naar binnen, bijvoorbeeld door middel van simulaties en aandacht voor de actualiteit en geeft ervaringen van leerlingen van buiten de school een plaats.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

Deze standaard is een van de uitgangspunten van de school. Er zijn tal van voorbeelden van projecten. Docenten streven ernaar om niet alleen theoretisch, maar ook meer toepassingsgericht onderwijs te verzorgen. Het vak wereldburgerschap biedt veel mogelijkheden om de plaats van leerlingen in de wereld te verduidelijken.

3. Didactische uitvoering

3.1

De school vult het leerstofaanbod in volgens montessori uitgangspunten.

Indicatoren:

- De school bevordert samenhang in leerstofaanbod door horizontale verbindingen tussen vakken.
- De school zorgt voor de aansluiting van het leerstofaanbod in de verschillende leerjaren.
- De school bevordert samenwerking tussen vakken.
- De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes in de verhouding tussen lestijd en keuzewerktijd.
- De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes in het vakkenaanbod.

De school voldoet aan de standaard.

Samenwerking tussen vakken wordt gestimuleerd. Naast de secties zorgen de teams voor afstemming. De school heeft eigen keuzes gemaakt in het vakkenaanbod, waarbij het door leerlingen en ouders gewaardeerde vak wereldburgerschap eruit springt.

3.2

De school verdeelt de leertijd volgens montessori uitgangspunten

Indicatoren:

- De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes voor de dagindeling, de verdeling tussen lestijd en keuzewerktijd en de ordening van leertijd (zoals periodisering).
- De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes bij specifieke toekenning van uren aan vakken en projecten.

De school voldoet aan deze standaard.

De overgang naar een 70 minuten rooster was een bewuste keuze van de school om meer variatie in de lessen mogelijk te maken. Aan de invulling ervan wordt gewerkt. De commissie vindt de keuzewerktijd voor met name de eerste klassen wel erg beperkt. Zie hierover ook 3.4.

3.3

Leren met hoofd, hart en handen heeft een volwaardige plaats in de didactische aanpak van de school.

Indicatoren:

- De school geeft de non-cognitieve vakken een volwaardige plek in het curriculum.
- Leraren streven ernaar om bij cognitieve vakken hoofd, hart en handen te verbinden.
- Leraren gebruiken en/of ontwikkelen materiaal dat gericht is op verschillende verwerkingsprincipes.
- De school heeft een samenhangend programma van vakoverstijgende werkvormen, zoals projecten.

De school voldoet aan deze standaard.

Tijdens het lesbezoek zag de commissie een behoorlijk aantal voorbeelden van het verbinden van hoofd, hart en handen bij cognitieve vakken. Bovendien waren dit geen extra activiteiten, maar maakten zij deel uit van het programma.

De commissie zag en hoorde weinig voorbeelden van en over materiaal dat gericht is op verschillende verwerkingsprincipes.

De school heeft een programma van projecten. De projecten worden breed gedragen en na afloop geëvalueerd.

De schoolleiding vertelde ernaar te streven dat in de bovenbouw het PO 20% van schoolexamencijfer wordt om zo vakken te stimuleren een meer praktische invulling te geven. Ook de verdere inhoudelijke invulling van het 70 minuten rooster, waarbij gestreefd wordt naar een balans tussen instructie en activerende opdrachten, kan hieraan een bijdrage leveren.

3.4.

Leren kiezen en leren als eigen activiteit hebben een volwaardige plaats in de didactische aanpak van de school.

Indicatoren:

- Leerlingen werken in een periodesysteem met daarbij behorend hulpmateriaal.

- Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken in de indeling van hun tijd (bijvoorbeeld door keuzewerktijd).
- Leerlingen werken met materiaal dat geschikt is voor zelfwerkzaamheid.
- Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken in het materiaal (inhoud, verwerkingsmogelijkheden).
- Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken waar ze werken en met wie ze werken.
- Leraren begeleiden leerlingen bij het werk op een wijze die zelfverantwoordelijkheid van de leerlingen bevordert.
- Leraren bieden een variatie aan werkvormen aan.
- Leraren bieden materiaal aan dat geschikt is voor verschillende soorten leerlingen (differentiatie).

De commissie vindt dat de school krap voldoet aan deze standaard. Omdat de standaard uit veel indicatoren bestaat en de argumentatie voor het oordeel van de commissie voor een belangrijk deel berust op observaties bij het lesbezoek worden de indicatoren afzonderlijk besproken.

Leerlingen werken in een periodesysteem met daarbij behorend hulpmateriaal.
Het jaar is in vier periodes ingedeeld. Er zijn werkwijzers als planningsinstrument.

Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken in de indeling van hun tijd (bijvoorbeeld door keuzewerktijd).

De keuzes die leerlingen kunnen maken in de indeling van hun tijd zijn beperkt. De planning wordt van week tot week voorgeschreven door docenten en ook gecontroleerd. Leerlingen krijgen zo naar het oordeel van de commissie weinig 'struikelruimte'. Er is in de onderbouw weinig keuzewerktijd.

Leerlingen werken met materiaal dat geschikt is voor zelfwerkzaamheid.
Er zijn zowel opdrachten bij de methode als (behoorlijk veel) zelfgemaakt materiaal.

Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken in het materiaal (inhoud, verwerkingsmogelijkheden).

In het materiaal zitten redelijk vaak 'kleine keuzes'. Die zijn meestal niet zozeer gericht op verschillende verwerkingsmogelijkheden, eerder op inhoud of zij bestaan uit extra opdrachten.

Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken waar ze werken en met wie ze werken.
De commissie zag bij deze indicator veel verschillende vormen, van individueel werk tot gestuurd groepswork met allerlei varianten daartussenin. Zie ook 3.5.

Leraren begeleiden leerlingen bij het werk op een wijze die zelfverantwoordelijkheid van de leerlingen bevordert.

Tijdens het lesbezoek zag de commissie leerlingen veelal zelfstandig werken, maar er waren ook lessen met periodes van instructie. De instructie bestond vooral uit uitleg bij de methode. De inbreng van leerlingen bij de instructie was tamelijk gesloten. De commissie miste onderwijsleergesprekken. Waar leerlingen in het panelgesprek inschatten dat docenten ruim de helft van de tijd aan het woord waren, kreeg de commissie een ander beeld. De commissie zag veel meer zelfstandig werk dan instructielessen. De commissie zag actieve docenten die een scala aan interventies lieten zien: handelingsgericht, reproductiegericht, voordoen en leerstofverkennd. Leerlingen werkten redelijk taakgericht. De commissie had de indruk dat dit niet zozeer wees op een grote betrokkenheid van leerlingen, maar eerder op gedisciplineerd werken in een tamelijk docentgestuurde structuur.

Leraren bieden een variatie aan werkvormen aan.

De commissie zag verschillende voorbeelden van activerende werkvormen, niet allemaal even goed uitgewerkt, maar met een paar hele sterke voorbeelden. In de panelgesprekken met docenten en leerlingen werden nog meer voorbeelden gegeven.

Leraren bieden materiaal aan dat geschikt is voor verschillende soorten leerlingen (differentiatie).

Met de begrippen excellentie en ondersteuning differentieert de school tussen leerlingen. Verder is er differentiatie ten behoeve van de determinatie en deze wordt met name uitgewerkt in toetsen.

Tijdens het lesbezoek zag de commissie leerlingen toch veelal werken op één niveau met materiaal dat deels reproductief, deels productief was.

Samenvattend vindt de commissie dat de school bij deze standaard nog veel te winnen heeft. De lessen zijn overwegend docentgestuurd, waarmee docenten teveel eigenaar van het werk blijven. Dat bevordert niet het zelf leren kiezen van leerlingen. De commissie doet de aanbeveling om op dit punt leerlingen meer vrijheid te geven, ook in de onderbouw.

3.5

De school is een plek waar leerlingen oefenen in sociaal leren.

Indicatoren:

- De leeromgeving is dusdanig ingericht dat leerlingen elkaar helpen.
- Leerlingen oefenen met intentionele samenwerking met daarbij passend materiaal en begeleiding.
- Leerlingen werken ook samen met door hen gekozen partners.

De school voldoet ruimschoots aan de standaard.

De school heeft beleid ontwikkeld ten aanzien van sociaal leren en dit onder meer uitgewerkt in het werken met stamgroepen in de onderbouw. De commissie zag tijdens het lesbezoek voorbeelden van samenwerkend leren en hoorde in de panelgesprekken nog andere voorbeelden. Daarnaast zag de commissie veel vormen van 'half samenwerken': individueel of samen als keuze maar wel in de stamgroep/tafelgroep. Al met al staat het sociaal leren hoog in het vaandel van de school.

3.6

De toetsing voldoet aan montessori criteria.

Indicatoren:

- De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van de hoeveelheid toetsen en soorten toetsen.
- De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van het nabespreken van toetsen.
- De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van het herkansen van toetsen.

De school voldoet krap aan deze standaard.

Er wordt op het CML veel getoetst naar het oordeel van de commissie: minimaal vier toetsen per periode, oplopend tot soms wel zeven. Het overgrote deel van de toetsen is klassikaal en schriftelijk.

Nabespreken van toetsen gebeurt veelal klassikaal, soms individueel. Enkele docenten gebruiken een toetsanalyseformulier.

De school laat leerlingen in de onderbouw niet herkansen, tenzij er speciale redenen zijn om een uitzondering te maken. Docenten willen dat leerlingen goed leren plannen en willen uitstelgedrag van leerlingen vermijden. Dit staat, zo vindt de visitatiecommissie, wel op gespannen voet met montessori uitgangspunten als het leren van fouten en het volledig leren beheersen van leerstof. De commissie doet dan ook de aanbeveling om het herkansingsbeleid opnieuw onder de loep te nemen vanuit het perspectief van het leren van de leerling.

Al met al vindt de commissie dat het beleid rond toetsing maar net voldoet aan montessori criteria. Er is een grote gerichtheid op het verzamelen van cijfers, waarbij de bredere doelen van toetsen enigszins buiten beeld blijven.

3.7

De rapportage voldoet aan montessori criteria.

Indicatoren:

- De rapportage geeft niet alleen een overzicht van resultaten, maar tevens een breed beeld van de ontwikkeling van leerlingen.
- Leraren en/of mentoren gebruiken de rapportage als reflectie-instrument voor leerlingen.

De school voldoet aan deze standaard.

De rapportage is nog in ontwikkeling. Naast cijfers en beoordelingen voor werkhouding, huiswerk, gedrag en samenwerking wordt er nu ook aan een woordverslag gewerkt.

De commissie plaatst een klein vraagteken bij de meerwaarde van de beoordeling van huiswerk als onderdeel van rapportage.

Het lijkt de commissie een goede zaak dat de school een breder verslag maakt. Dit biedt ook betere mogelijkheden als reflectie-instrument.

3.8

De school leert leerlingen reflecteren over hun werk en werkaanpak.

Indicatoren:

- Leraren en mentoren beschikken over materiaal waarmee zij leerlingen leren reflecteren.
- Leerlingen voeren reflectiegesprekken.

De school voldoet aan de standaard.

Er zijn reflectieformulieren bij diverse vakken en er worden reflectiegesprekken gevoerd door vakdocenten en mentoren. Wel kreeg de commissie uit de panelgesprekken de indruk dat de gesprekken vaak beginnen bij de cijfers en minder bij de werkaanpak.

4. Opbrengsten

4.1

De school verantwoordt de leerresultaten van de leerlingen.

Indicatoren:

- De school bewaakt en documenteert de leerresultaten.
- De school bewaakt en documenteert gegevens over instroom, doorstroom en uitstroom.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

De leerresultaten worden goed gedocumenteerd. De school is heel ambitieus ten aanzien van het behalen van goede leerresultaten van haar leerlingen. Dat uit zich in een tamelijk fors programma voor leerlingen (ouders schatten anderhalf uur huiswerk per dag voor een leerling uit de eerste klas), huiswerkcontrole en extra lessen op de zaterdag.

4.2

De school verantwoordt de brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen.

Indicatoren:

- De school benoemt de brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen.
- De school onderzoekt systematisch of brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen gehaald worden.

De school voldoet aan deze standaard.

De brede ontwikkelingsdoelen zijn (deels) benoemd, maar in dit stadium van de school nog niet goed te evalueren. Ouders zien dat de school aandacht heeft voor de brede doelen, naast de aandacht voor cognitieve doelen.

5. Organisatie

5.1

Leerlingen hebben een aantoonbare inbreng in de school.

Indicatoren:

- Leerlingen hebben invloed op pedagogisch/didactisch gebied.
- Leerlingen hebben invloed in de organisatie.
- Leerlingen beschikken over formele rechten en beslissingsbevoegdheden zoals in de MR en leerlingenraad.

De school voldoet aan deze standaard.

Hoewel de pedagogische en didactische organisatie door de school vrij strak is vastgelegd, kunnen leerlingen wel invloed uitoefenen. Als zij bijvoorbeeld kritiek hebben op het aantal toetsen, dan wordt er naar hen geluisterd. De school bevrageert leerlingen ook regelmatig via enquêtes. Er is een functionerende leerlingenraad.

5.2

Ouders hebben een aantoonbare inbreng in de school.

Indicatoren:

- Ouders hebben een vastgelegde mate van invloed op pedagogisch/didactisch gebied en in de organisatie.
- Ouders beschikken over formele rechten en beslissingsbevoegdheden zoals in de MR en ouderraad.

De school voldoet aan deze standaard.

De ouders met wie de visitatiecommissie sprak, allen ouders van brugklasleerlingen, vonden dat er naar hen geluisterd wordt als zij het ergens niet mee eens zijn. Het is de commissie niet helemaal duidelijk geworden of de communicatie vanuit de school via de website en brief- en mailcontact optimaal functioneert.

5.3

Het personeel is actief betrokken bij de organisatie van de school.

Indicatoren:

- Medewerkers hebben invloed op het beleid, zowel formeel (rechten en beslissingsbevoegdheden) als informeel.
- Medewerkers werken in verschillende werkverbanden systematisch aan schoolontwikkeling
- De schoolleiding bevordert teamvorming en een positieve schoolcultuur onder medewerkers.
- De schoolleiding besteedt aandacht aan open communicatielijnen met en tussen medewerkers.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

In de eerste plaats heeft de commissie vastgesteld dat het docententeam van de school heel sterk bij de school betrokken is. Docenten steken veel uren in de school, soms op vrijwillige basis zoals bij de bijlessen op zaterdag. Zoals eerder opgemerkt, heeft de schoolleiding aandacht voor de gevaren van overbelasting van docenten. Om de betrokkenheid te blijven waarborgen in een groeiende school heeft de schoolleiding het beleid lager in de organisatie neergelegd bij de teams (met teamtrekkers) en bij de eigenaren van activiteitenplannen. De koers wordt besproken en geëvalueerd in de teams. In de teamvergadering kunnen docenten zelf ook nieuwe ideeën inbrengen.

6. Deskundigheid

6.1

De school heeft een aannamebeleid gericht op montessori kwaliteiten

Indicatoren:

- De school maakt in de sollicitatieprocedure actief gebruik van stukken waarin montessori-onderwijs beschreven wordt.
- Nieuwe docenten worden in de school begeleid bij het ontwikkelen van hun competenties als montessoridocent.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

Sollicitanten worden geïnformeerd over en bevraagd op hun affiniteit met montessori-onderwijs. Daarbij maakt de school gebruik van documenten zoals de vmo karakteristieken en het docentprofiel.

Nieuwe docenten worden op praktisch gebied begeleid en ook op pedagogisch en didactisch terrein. Middelen daarbij zijn de MSA cursus voor nieuwe docenten, coachingsgesprekken, lesbezoek en intervisie. Door het grote aantal nieuwe docenten valt er soms een gat in de begeleiding; in die gevallen springt een teamleider in.

6.2

Docenten en directie die vanaf 2010 in vaste dienst komen hebben een door de NMV erkende montessoricursus gevolgd.

Op dit moment zijn er nog geen door de NMV erkende cursussen voor docenten en directie. Scholen kunnen derhalve nog niet voldoen aan deze standaard. Het beleid van de school (zie 6.1) past overigens goed bij de standaard.

6.3

De montessori deskundigheid van het docententeam wordt voldoende onderhouden.

Indicatoren:

- De school onderneemt activiteiten ten behoeve van de montessori professionalisering van individuele docenten en teams.
- De school stelt in functionerings en beoordelingsgesprekken montessoridoelen en -vaardigheden aan de orde.

De school voldoet aan deze standaard.

Op het gebied van professionalisering onderneemt de school voldoende initiatieven. In individuele gesprekken met docenten geeft de schoolleiding aan wat ze verwacht van docenten. De schoolleiding volgt de ontwikkeling van docenten en geeft zonodig suggesties over een vervolgtraject op het gebied van deskundigheidsbevordering. In functioneringsgesprekken zijn de montessoridoelen onderwerp van gesprek.

Tot slot

De visitatiecommissie concludeert dat het Cosmicus Montessori Lyceum voldoet aan de voorwaarden voor erkenning als school voor voortgezet montessori-onderwijs en feliciteert de school daarmee.

De commissie geeft de school de volgende aandachtspunten mee.

De commissie trof een school aan met veel ondernemingszin, tal van activiteiten voor leerlingen, met laptops in de klassen, met het vak wereldburgerschap en met aandacht voor sociaal leren. Een bruisend geheel, dat veel kansen aan leerlingen biedt om zich te ontplooien.

Daarnaast staat een ander beeld: door docenten dichtgeplande studiewijzers, huiswerkcontrole, veel toetsen, geen herkansingen, beperkte keuzes voor leerlingen (zowel in kwit als in het reguliere werk). Het wierp de vraag op of leerlingen wel fouten mogen maken.

Er lijkt sprake van enige terughoudendheid om leerlingen vrijheid in en verantwoordelijkheid voor hun werk te geven. Het is de uitdaging voor de school om de ondernemingszin meer te verbinden met het vertrouwen durven geven aan leerlingen.

De visitatiecommissie wenst de school veel succes bij de verdere ontwikkeling van deze jonge school. De commissie dankt de school voor de ontvangst en met name de deelnemers aan de panelgesprekken voor hun openheid.

Februari 2012

Benno Elsen (voorzitter)

Puck Smit (basisonderwijs)

Carla Jansen (Montessori College Twente)

San Helfferich (Montessori Lyceum Flevoland)

Michael Rubinstein (ambtelijk secretaris)